

Til lovforslag nr. L 81. Betænkning afgivet af Uddannelsesudvalget den 20. april 1999

Betænkning

over

Forslag til lov om Danmarks Evalueringsinstitut

Udvalget har behandlet lovforslaget i nogle møder og har herunder stillet spørgsmål til undervisningsministeren, som denne har besvaret skriftligt.

Endvidere har udvalget modtaget skriftlige og/eller mundtlige henvendelser fra Dansk Friskoleforening og Danske Civiløkonomer.

Der er af undervisningsministeren og et mindretal stillet ændringsforslag, hvorom henvises til de ledsagende bemærkninger.

Undervisningsministeren har over for udvalget oplyst, at det fremgår af lovforslagets § 2, stk. 2, at evaluering af undervisning på grundskoleniveau (1.-9. klassetrin) på friskoler og private grundskoler, efterskoler, husholdningsskoler og håndarbejdsskoler gennemføres efter aftale med skolen. Der kan altså ikke gennemføres en evaluering mod skolens vilje.

Det er et kendetegn for traditionen for lovgivning på friskoleområdet, at den respekterer den enkelte skoles egenart. F.eks. giver den ikke undervisningsministeren adgang til at formulere indholdsmæssige krav til friskolerne eller krav om at følge centrale regler for institutionernes daglige virksomhed, og det er bl. a. på baggrund af denne tradition, at det er fundet væsentligt at fastholde, at friskolernes deltagelse på grundskoleniveau er frivillig.

Bestemmelsen i lovforslagets § 2, stk. 2, er den eneste, som direkte omhandler den frivillige evaluering. Lovforslagets øvrige bestemmelser tager udgangspunkt i den obligatoriske evaluering, som jo langt den største del af Undervisningsministeriets område er omfattet af. Lovforslagets bestemmelser om ministerens bemyndigelse til at fastsætte regler om opfølgning og kvalitetsudvikling, herunder lærerqualifikatio-

ner, samt ministerens ret til at give konkrete påbud, jf. lovforslagets §§ 10 og 11, gælder således ikke for den frivillige evaluering og derfor ikke for friskoleområdet, for så vidt angår grundskoleundervisningen. Pligten til at udlevere oplysninger efter § 12 gælder ligeledes i det omfang, det er nærmere bestemt og defineret i aftalen mellem den frie skole og evalueringsinstituttet.

Men i den aftale om frivillig deltagelse, som indgås mellem skolen og evalueringsinstituttet, jf. § 2, stk. 2, og som ligger til grund for den frivillige deltagelse i en evaluering, kan skolen ud over selve deltagelsen aftale med evalueringsinstituttet, at aftalen også skal indeholde forslag til opfølgning. Skolen kan også lade være og blot indgå en aftale om at ville medvirke i en evaluering.

I spørgsmålet om medvirken eller ikkemedvirken i en evaluering er det vigtigt at gøre opmærksom på, at deltagelse i en evaluering bør opfattes som et tilbud til de frie skoler og deres interessenter dels om at få en uafhængig tilbagemelding om den virksomhed, som den frie skole udfører til brug for egne overvejelser om kvalitetsudviklingen på skolen, dels om at kunne bidrage til den generelle kvalitetsudvikling i uddannelsessystemet med de erfaringer og resultater, som de frie skoler - ofte gennem alternative eller nytænkende undervisningsformer og -metoder - måtte have opnået.

Undervisningsministeriets mulighed for reaktioner over for friskoler, hvis undervisning efter en evaluering ikke viser sig at stå mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen, eller hvis undervisningsprojet ikke er dansk, vil også efter vedtagelsen af Lov om Danmarks Evalueringsinstitut skulle ske efter reglerne i fri-

Bet. o. lovf. vedr. Danmarks Evalueringsinstitut

skolelovgivningen. Der er ikke i lovforslaget foreslået særlige typer reaktioner eller konsekvenser, hvis en skole afslår at lade sig evaluere.

Herudover henvises til de specielle bemærkninger til § 2, stk. 2.

Herefter indstiller et *flertal* (udvalget med undtagelse af Socialistisk Folkepartis og Enhedslistens medlemmer) lovforslaget til *vedtagelse* med de af undervisningsministeren stillede ændringsforslag.

Et mindretal inden for flertallet (Dansk Folkepartis medlem af udvalget) støtter selve formålet med lovforslaget, som først og fremmest er at bidrage til yderligere udvikling og sikring af kvaliteten af vores uddannelser og undervisning på alle niveauer i uddannelsessystemet. Mindretallet ser dog gerne, at behovet for et evalueringsinstitut vurderes efter en femårig periode.

Et *mindretal* (Socialistisk Folkepartis medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de stillede ændringsforslag. Mindretallet støtter lovforslaget og ønsker samtidig at understrege, at med Danmarks Evalueringsinstitut vil det være muligt at lave evalueringer i Danmark, som i langt højere grad bygger på danske forudsætninger, hvorved man ikke er henvist til evalueringer, der er foretaget efter udenlandske forudsætninger og normer. Det betyder, at der i langt højere grad kan lægges vægt på såkaldte bløde værdier som evnen til samarbejde, demokrati, sociale hensyn m.v. For SF er det i den forbindelse vigtigt at understrege det afgørende i, at dette også sker. SF er tilfreds med sammensætningen af bestyrelsen, og at der oprettes et repræsentantskab, hvor SF dog mener, at de egentlige brugere, nemlig de studerende, kursisterne og eleverne burde have haft en stærkere repræsentation. SF er godt tilfreds med, at det bliver understreget, at de frie skoler er helt frit stillet med hensyn til, om de vil benytte sig af Danmarks Evalueringsinstitut, og hvad de eventuelt vil bruge det til. SF finder det i den forbindelse ikke logisk, at frivilligheden ikke også omfatter disse skoleformers 10. klasse. SF finder det også vigtigt, at det er blevet præciseret, at formålet med loven ikke er at komme med centralistiske påbud, som SF reelt mener er overflødige. SF finder det vigtigt, at der på baggrund af evalueringer kan ske en udvikling, hvor uddannelserne

og uddannelsesinstitutionerne selv vil være drivkraften. SF beklager, at Danmarks Evalueringsinstitut ikke omfatter alle uddannelser, uafhængigt af hvilket ministerium de er omfattet af. SF er godt tilfreds med, at undervisningsministeren over for Uddannelsesudvalget har oplyst, at der i fremtiden ikke på forhånd vil være bindinger til andre partier, når der eventuelt skal gennemføres ændringer. SF vil derfor nøje følge, i hvilket omfang Evalueringsinstituttet lever op til de forventninger, SF har til det i retning af brede evalueringer, der giver grundlag for forbedring af kvaliteten inden for uddannelserne.

Et *andet mindretal* (Enhedslistens medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling. Mindretallet stemmer dog for de af mindretallet stillede ændringsforslag. Mindretallet kan ikke støtte det fremsatte lovforslag og udtaler følgende: Evaluering kan være et godt udgangspunkt for forandring og forbedring af undervisning. Især er det vigtigt, at elever og studerende løbende får ret til - i dialog med underviserne og den pågældende institution - at drøfte såvel undervisningstilbud som det enkelte undervisningsforløbs tilrettelæggelse og form.

Det kan ligeledes være en god ide at lade forskere, pædagogiske institutter og andre kolleger analysere og kommentere læseplaner og undervisningspraksis. En kritisk ven kan påpege forhold, som man ikke bemærker i en fortravlet dagligdag. »Forkerte rutiner kan bide sig fast.« Den kritiske ven kan således være med til at stimulere det interne demokrati.

En ekstern formaliseret evaluering rummer imidlertid stor fare for, at undervisningens hensigt bliver at leve op til såvel udtalte som uudtalte normer i evalueringen. Undervisningens hensigt vil i så fald reduceres til at leve op til de fordringer, som udtrykkes i evalueringen. Denne tendens vil blive yderligere understreget, hvis ministeren som i det fremsatte lovforslag får mulighed for at følge evalueringen op med direkte påbud. Der indtræffer hermed en centralisering, som kan ødelægge arbejdspladsdemokratiet.

Æ n d r i n g s f o r s l a g

Af *undervisningsministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af EL):

Til § 6

1) Efter stk. 3 indsættes som nye stykker:

»Stk. 4. Bestyrelsen nedsætter et repræsentantskab fælles for alle uddannelsesområder. Repræsentantskabet har til opgave en gang om året at udtale sig om evalueringsinstitutets årsrapport og om årsprogrammer samt om bestyrelsens indstilling om prioritering af indsatsområder til undervisningsministeren. Bestyrelsen, der mindst en gang om året afholder et møde med repræsentantskabet, skal dels forholde sig til repræsentantskabets udtalelser i henhold til 2. pkt. og har dels pligt til at videreformidle repræsentantskabets udtalelser.

Stk. 5. Repræsentantskabet, der består af 27 medlemmer, sammensættes på følgende måde:

- 1) 7 medlemmer efter indstilling fra sektoren for skoleejere, bestyrelsesforeninger og arbejdsgivere, således at der er 1 repræsentant for Kommunernes Landsforening, 1 repræsentant for Københavns og Frederiksberg Kommuner i fællesskab, 1 repræsentant for Amtsrådsforeningen i Danmark, 1 repræsentant for området for frie skoler, 1 repræsentant for ungdomsuddannelsesområdet, 1 repræsentant for de videregående uddannelsers område og 1 repræsentant for voksen- og efteruddannelsesområdet.
- 2) 4 medlemmer efter indstilling fra sektoren for rektorforsamlinger og ledersammenslutninger, således at der er 1 repræsentant for grunduddannelsesområdet, 1 repræsentant for ungdomsuddannelsesområdet, 1 repræsentant for de videregående uddannelsers område og 1 repræsentant for voksen- og efteruddannelsesområdet.
- 3) 6 medlemmer efter indstilling fra sektoren for arbejdsmarkedets parter, således at der er 3 repræsentanter fra arbejdsgiverside og 3 repræsentanter fra arbejdstagerside.
- 4) 4 medlemmer efter indstilling fra sektoren for faglige lærerorganisationer, således at der er 1 repræsentant for grunduddannelsesområdet, 1 repræsentant for ungdomsuddannelsesområdet, 1 repræsentant for de videregående uddannelsers område og 1 repræsentant for voksen- og efteruddannelsesområdet.
- 5) 4 medlemmer efter indstilling fra sektoren for studenter- og elevsammenslutninger, således at der er 1 repræsentant for grundud-

dannelsesområdet, 1 repræsentant for ungdomsuddannelsesområdet, 1 repræsentant for de videregående uddannelsers område og 1 repræsentant for voksen- og efteruddannelsesområdet.

- 6) 2 medlemmer med en bred international, evalueringsfaglig viden, der skal udpeges af repræsentantskabet.

Stk. 6. Repræsentantskabet nedsættes for en 3-årig periode, der følger bestyrelsens beskikelsesperiode. Dog beskikkes de 4 repræsentanter for studenter- og elevsammenslutninger kun for 2 år.

Stk. 7. Nærmere regler om repræsentantskabet og dets virksomhed fastsættes i evalueringsinstitutets vedtægt.«

Stk. 4 bliver herefter stk. 8.

Af et *mindretal* (EL), tiltrådt af et *mindretal* (SF):

Til § 11

- 2) I *stk. 1* ændres »påbud« til: »henstilling«.
- 3) I *stk. 2* ændres »Påbud« til: »Henstilling«.

Til § 12

4) I *stk. 1* udgår ordene »eller ikke efterkommer påbud efter § 11«.

Af *undervisningsministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af EL):

Nyt kapitel

- 5) Efter kapitel 2 indsættes som nyt kapitel:

»Kapitel 01

Klage

§ 01. Evalueringsinstitutets afgørelser efter denne lov eller efter regler fastsat i medfør af loven kan, for så vidt angår klager over retlige spørgsmål, påklages til undervisningsministeren, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Undervisningsministeren fastsætter nærmere regler om adgangen til at klage og kan herunder bestemme, at afgørelser ikke skal kunne indbringes for ministeren.«

Af et *mindretal* (EL), tiltrådt af et *mindretal* (SF):

Til § 14

6) I den under nr. 1 foreslåede affattelse af § 6, stk. 4, 2. pkt., udgår ordene »og påbud givet i henhold til § 11«.

B e m æ r k n i n g e r

Til nr. 1

Ad stk. 4

For at styrke interessentrepresentationen, herunder aftagerne, etableres et repræsentantskab, som nedsættes af bestyrelsen. Repræsentantskabet skal en gang om året »bagudrettet« udtale sig om det forudgående års evalueringsvirksomhed. Udtalelsen afgives skriftligt i instituttets årsrapport, der bl.a. fremsendes til undervisningsmini-

steren. Bestyrelsen vil være forpligtet til - ligeledes skriftligt i årsrapporten - at videreformidle og forholde sig til repræsentantskabets udtalelse. Repræsentantskabet skal endvidere drøfte og udtale sig »fremadrettet« om bestyrelsens forslag til årsprogram og dermed indsatsområder for det kommende år. Repræsentantskabets udtalelse om bestyrelsens forslag til årsprogram fremsendes til undervisningsministeren sammen med årsprogrammet, når indsatsområderne medsendes af bestyrelsen til ministerens godkendelse.

Herudover kan repræsentantskabet af egen drift drøfte emner af relevans i evalueringsøjemed. Det gælder f.eks. temaer som kvalitet og principper for evaluering. Det er tanken, at repræsentantskabet skal fungere som et åbent forum i evalueringssspørgsmål.

Oversigt over opgave- og kompetencedeling, jf. lovforslagets almindelige bemærkninger

Undervisningsminister/ministerium	Bestyrelse	Repræsentantskab	Daglig leder
<ul style="list-style-type: none"> * Udpeger bestyrelsesformand. * Udpeger bestyrelsesmedlemmer efter indstilling fra uddannelsesrådene. * Godkender afskedigelse og ansættelse af lederen efter indstilling fra bestyrelsen. * Godkender indsatsområder, ressourceforbrug og rammen for indtægtsdækket virksomhed efter indstilling fra bestyrelsen. * Overordnet ansvar for opfølgning. * Fastsætter vedtægt. 	<ul style="list-style-type: none"> * Overordnet strategisk ledelse af instituttet. * Indstiller overordnet prioritering af indsatsområder til ministeren. * Ansætter og afskediger lederen efter ministerens godkendelse. * Foretager overordnet prioritering af indsatsen mellem hovedområderne. * Godkender arbejdsplaner, kommissorier og sammensætning af evalueringsgrupper. * Godkender forslag til budget, indtægtsdækket virksomhed, regnskaber m.v. * Forholder sig til repræsentantskabets udtalelser og har pligt til at videreformidle dem. 	<ul style="list-style-type: none"> * Udtaler sig om instituttets årsrapporter. * Udtaler sig om årsprogram og den overordnede prioritering af indsatsområder. 	<ul style="list-style-type: none"> * Leder evalueringsgruppernes arbejde. * Udarbejder kommissorium for de enkelte evalueringer. * Sammensætter de enkelte evalueringsgrupper, der godkendes af bestyrelsen. * Daglig ledelse af evalueringsinstituttet. * Forhandler udkast til budget med ministeriet efter godkendelse af bestyrelsen. * Er sekretær for både bestyrelse og repræsentantskab og har ansvar for videreformidling af repræsentantskabets udtalelser.

Ad stk. 5

Repræsentantskabet, der består af 27 medlemmer, sammensættes efter indstilling fra en række relevante sektorer, jf. nedenstående oversigt. Oversigten indeholder en eksemplificering af organisationer, foreninger m.v., der som udgangspunkt kan repræsentere de nævnte sektorer.

Eksemplificeringen betyder, at det vil være muligt at udvide eller indskrænke kredsen af indstillingsberettigede foreninger m.v. i det omfang, det måtte vise sig nødvendigt.

1) Skoleejere, skoleforeninger, bestyrelsesforeninger og arbejdsgivere på uddannelsesområderne:

Handelsskolernes Bestyrelsesforening, Teknisk Skoleforening, Foreningen for Danske Landbrugsskoler, Lærerseminariernes Bestyrelsesforening, Pædagogseminariernes Bestyrelsesforening, Dansk Friskoleforening, Foreningen af Daghøjskoler, Arbejdernes Oplysningsforbund, Liberalt Oplysnings Forbund, Folkeligt Oplysnings Forbund, Frit Oplysningsforbund, Dansk Oplysningsforbund, Foreningen for produktionsskoler og produktionshøjskoler, Frie Grundskolers Fællesråd, Frie Kostskolers Fællesråd, Foreningen af private, selvejende gymnasier, studenter- og hf-kurser.

2) Rektorforsamlinger og ledersammenslutninger:

Danmarks Skolelederforening, Handelsskolernes Forstander- og Inspektørforening, Ergoterapeutskolernes Skolelederforsamling, Fysioterapeutskolernes Skolelederforsamling, Rektor-kollegiet, Forstanderforeningen, Foreningen af skoleledere ved de tekniske skoler, Gymnasieskolernes Rektorforening, Lærerseminariernes Rektorforsamling, Pædagogseminariernes Rektorforsamling, Rektorforsamlingen for Ingeniørhøjskolerne de danske teknika, Rektorforsamlingen for de Sociale Højskoler, Rektorforsamlingen for Sygeplejerskeuddannelsen, Rektorforeningen ved Håndarbejdsseminarierne, Sammenslutningen af ledere ved skolerne for de grundlæggende social- og sundhedsuddannelser, Skoledirektørforeningen, Sløjdlærerskolernes Forstanderforsamling, Forstanderkredsen for produktionsskoler/produktionshøjskoler, Husholdnings- og Haandarbejdsskolernes Forstander-Kollegium

3) Arbejdsmarkedets parter:

Dansk Arbejdsgiverforening, Ledernes Hovedorganisation, Finanssektorens Arbejdsgiverforening, Sammenslutningen af Landbrugets Arbejdsgivere, Landsorganisationen i Danmark, Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd, Akademikernes Centralorganisation, Amtrådsforeningen, Finansministeriet, Kommunernes Landsforening, Statsansattes Kartel, Statstjenestemændenes centralorganisation II, Lærernes Centralorganisation.

4) Faglige Lærerorganisationer:

Danmarks Lærerforening, Danske Produktionshøjskolers Lærerforening, Efterskolernes Lærerforening, Ernærings- og Husholdningsøkonomforeningen, Frie Grundskolers Lærerforening, Landsforbundet af Voksen- og Ungdomsundervisere, Speciallærerforeningen af 1981, Landsforbundet af voksen- og ungdomsundervisere, Teknisk Landsforbund, Dansk Teknisk Lærerforbund, Dansk Sygeplejeråd, Danske Fysioterapeuter, Ergoterapeutforeningen og Landssammenslutningen af Hospitalslaboranter, Danmarks Jordbrugsvidenskabelige Kandidatforbund, Danmarks Jurist- og Økonomforbund, Dansk Magisterforening, Gymnasieskolernes Lærerforening, Handelsskolernes Lærerforening, Ingeniørforbundet i Danmark.

5) Studenter- og elevsammenslutninger:

Folkeskoleelevernes Landsforening, Danmarks elevorganisation, Erhvervsskolernes elevorganisation, Danske Gymnasieelevers Sammenslutning, Gymnasieelevernes Landsorganisation, Danske Studerendes Fællesråd, Landsforeningen af Moderate Studenter, Landsammenslutningen af Handelsskoleelever, Lærerstuderendes Landskreds, Pædagogstuderendes Landskreds, Studierådet for ingeniørstuderende i Danmark, Landssammenslutningen af kursusstuderende, Landsforeningen af Højskoleelever, Landssammenslutningen af tekniske gymnasieskoler.

6) Repræsentantskabet:

For at sikre at international, evalueringsfaglig viden direkte bliver inddraget i repræsentantskabets arbejde, foreslås det, at repræsentantskabet, når repræsentantskabet er nedsat, skal udpege 2 medlemmer, der forudsættes at besidde en baggrund og en erfaring fra et internationalt virke.

Ad stk. 6

Det foreslås, at repræsentantskabet nedsættes for en 3-årig periode, der følger bestyrelsens beskikkelsesperiode. Under hensyn til at studenter- og elevsammenslutningernes repræsentanter beskikkes under et igangværende uddannelsesforløb af kortere eller længere varighed foreslås det, at repræsentanter for disse organisationer beskikkes for 2 år ad gangen. Hvis repræsentantskabet beslutter at supplere medlemskredsen, udløber det/de pågældende medlems/medlemmers beskikkelsesperiode sammen med de øvrige medlemmers.

Ad stk. 7

Det foreslås, at de nærmere regler om repræsentantskabet og dets virke fastsættes i evalueringsinstitutts vedtægt. Ud over en nærmere beskrivelse af de lovfæstede opgaver skal vedtægten bl. a. indeholde regler om procedurer i forbindelse med udpegning af repræsentantskabets medlemmer, mødehyppighed, valg af formand og næstformand, fastsættelse af forretningsorden, udpegning af supplerende medlemmer, forankring og ansvar for repræsentantskabets sekretariatsforretninger og eventuelle afstemningsregler.

Til nr. 2 og 3

Det foreslås, at påbud om opfølgning på en evalueringsrapport erstattes af en henstilling om opfølgning.

Til nr. 4 og 6

Ændringerne er konsekvensrettelser som følge af ændringsforslag nr. 2 og 3.

Til nr. 5

Kun klager over retlige mangler er omfattet af en klageadgang til undervisningsministeren. I de nærmere regler herom fastsættes også en særlig klagefrist med hensyn til klager til ministeren. Bestemmelsen giver endvidere undervisningsministeren bemyndigelse til at fastsætte, at visse afgørelser ikke skal kunne indbringes. Der tænkes hermed på afgørelser af faglig karakter som f.eks. sammensætning af evalueringsgrupper, valg af koncept og metode for evalueringer, evalueringernes anbefalinger m.v. Dette vil endvidere understrege evalueringsinstitutts selvstændige status.

Den klageadgang, som hermed er fastlagt, er den eneste mulighed, ministeren har for at omgøre en afgørelse truffet af evalueringsinstitutet.

Peder Sass (S) Hans Peter Baadsgaard (S) fmd. Jeppe Kofod (S) Frode Sørensen (S)

Carsten Hansen (S) Aage Frandsen (SF) Susanne Clemensen (CD) Elisabeth Arnold (RV)

Søren Kolstrup (EL) Anders Mølgaard (V) nfm. Hanne Severinsen (V)

Else Winther Andersen (V) Ellen Kristensen (V) Brian Mikkelsen (KF)

Knud Erik Kirkegaard (KF) Christian H. Hansen (DF) Tove Videbæk (KRF)

Fremskridtspartiet havde ikke medlemmer i udvalget.